

Arthur Schopenhauer

IRVIN D. YALOM

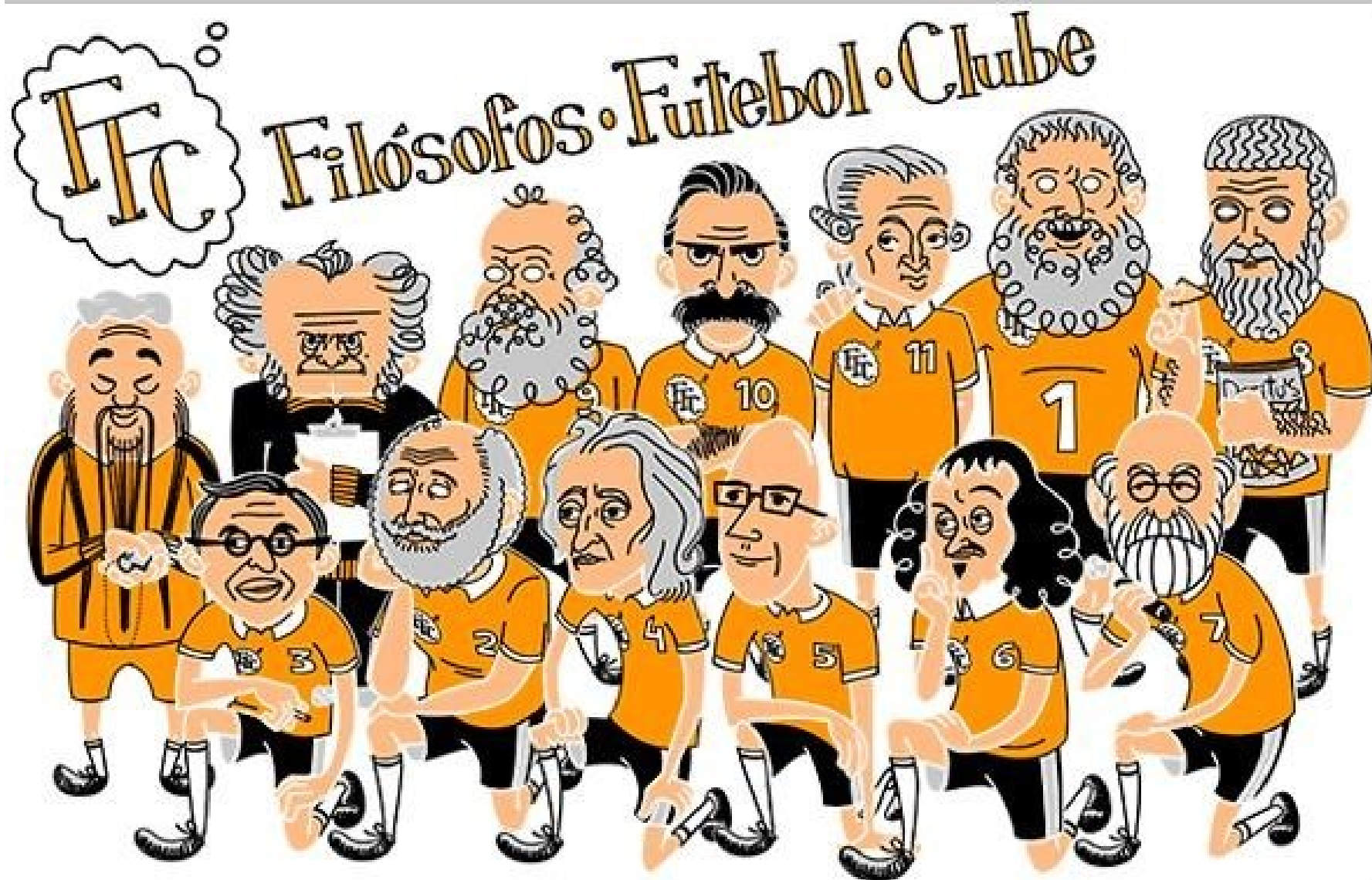
Léčba Schopenhauerem

portál

*Jen v Londýně je 80 000 prostitutek, a
co jsou, když ne krvavé oběti na oltáři
monogamie. (AS)*

Mezi nejvýznamějšími

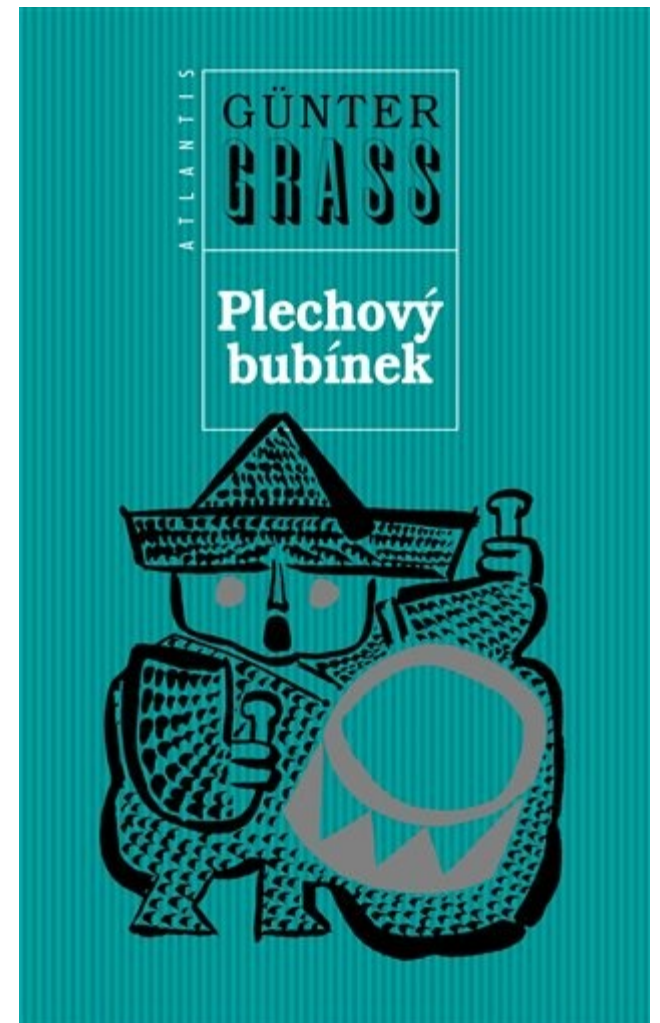

Život a prostředí

- 1788-1860
- Z bohaté obchodnické rodiny v Gdaňsku
- S otcem procestoval Evropu pod podmínkou, že bude studovat obchod
- Matka známá spisovatelka (romantismus)
- vůdkyně salónů (Goethe častým hostem)

Gdańsk

Johanna Schopenhauer

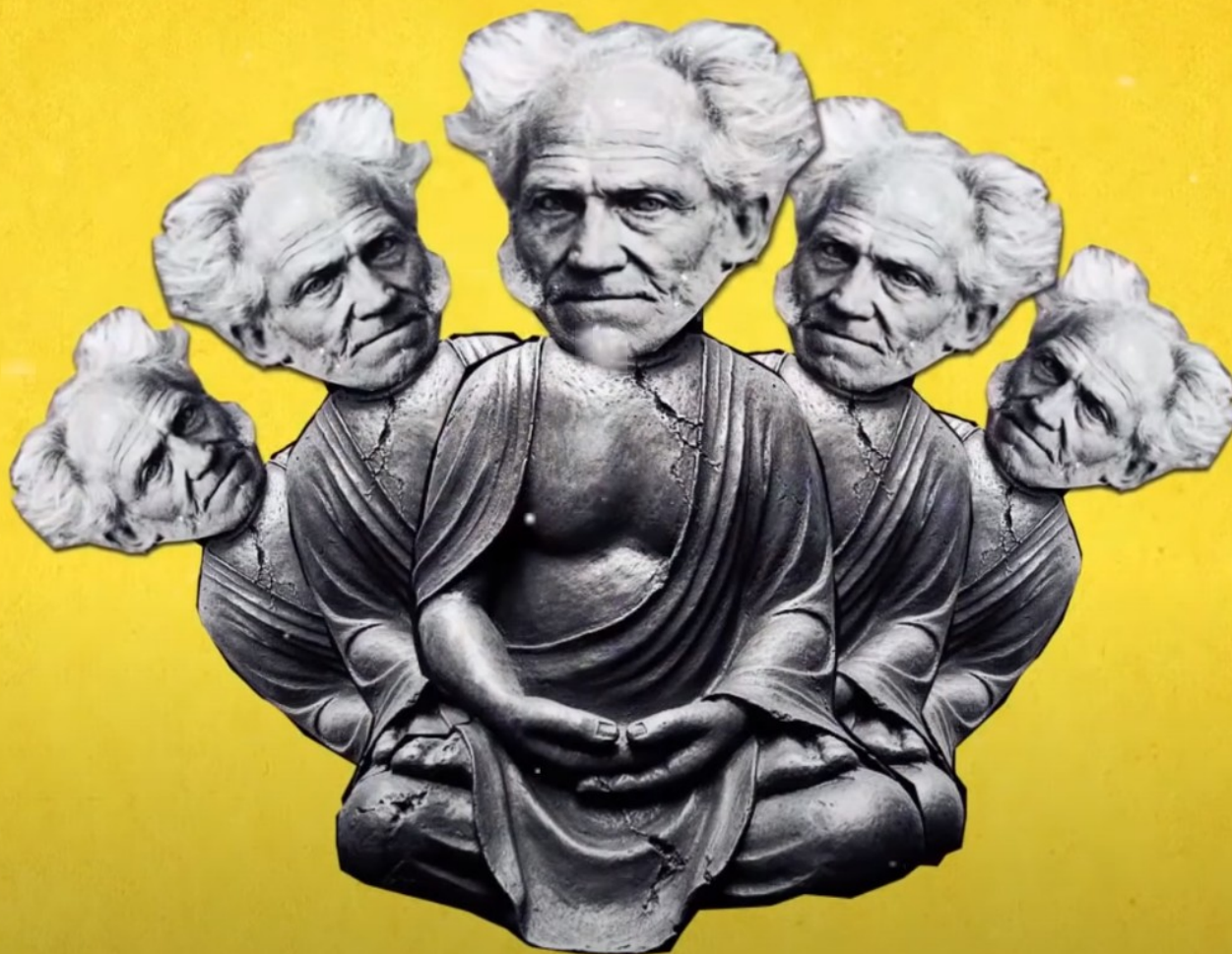

- Jednou z prvních známých autorek, které si vydělávaly na živobytí psaním
- Peníze však pravděpodobně stačily pouze na poměrně skromný životní styl
- Její romány velmi odrážejí její pocity v jejím minulém tyranském manželství.
- Typická hrdinka - tragicky ztratí svou pravou lásku a poté se z nepochopitelných důvodů vyrovná s neuspokojivým manželstvím
- Nemá děti, protože vztah matka-dítě nehraje v hlavním tématu její práce roli

Čtyři vznešené pravdy

Čtyři vznešené pravdy jsou základem Buddhova učení.

1. vznešená pravda o utrpení

Světské bytí je neuspokojivé, strastiplné utrpení.

2. vznešená pravda o vznikaní utrpení

Příčinou utrpení je žádostivost, spojená s rozkoší a lpěním na smyslových rozkoších.

3. vznešená pravda o zaniknutí utrpení

Utrpení je možné učinit konec úplným zničením a zaniknutím právě této žádostivosti.

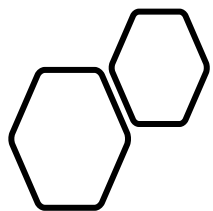
4. vznešená pravda o stezce, vedoucí k zaniknutí utrpení

Je to tato Ušlechtilá osmidílná stezka.

A. Schopenhauer - odraz idealismu a deontologie Kanta

- Reakcí na Kanta (transcendentní idealismus) podobně jako Schiller (krásná duše) a Fichte (objektivní idealismus, deontologismus), Hegel (absolutní idealismus)
- Povaha světa je bytostně ideální
- Svět je jen naší představou (produkuje "já" - mysl)
- Schopenhauer (voluntaristickou-idealistické dopracování, zdrojem nejen Kant ale i Platón a Upanišady)

Dílo

SVĚT JAKO VŮLE A
PŘEDSTAVA (1818)

O VŮLI A PŘÍRODĚ
(1836)

*ŽIVOTNÍ
MOUDROST*

Die
Welt
als

Wille und Vorstellung:

vier Bücher,
nebst einem Anhang,
der die

Kritik der Kantischen Philosophie

enthält,

von
Arthur Schopenhauer.

Ob nicht Natur zuletzt sich doch ergründe?
Goethe.

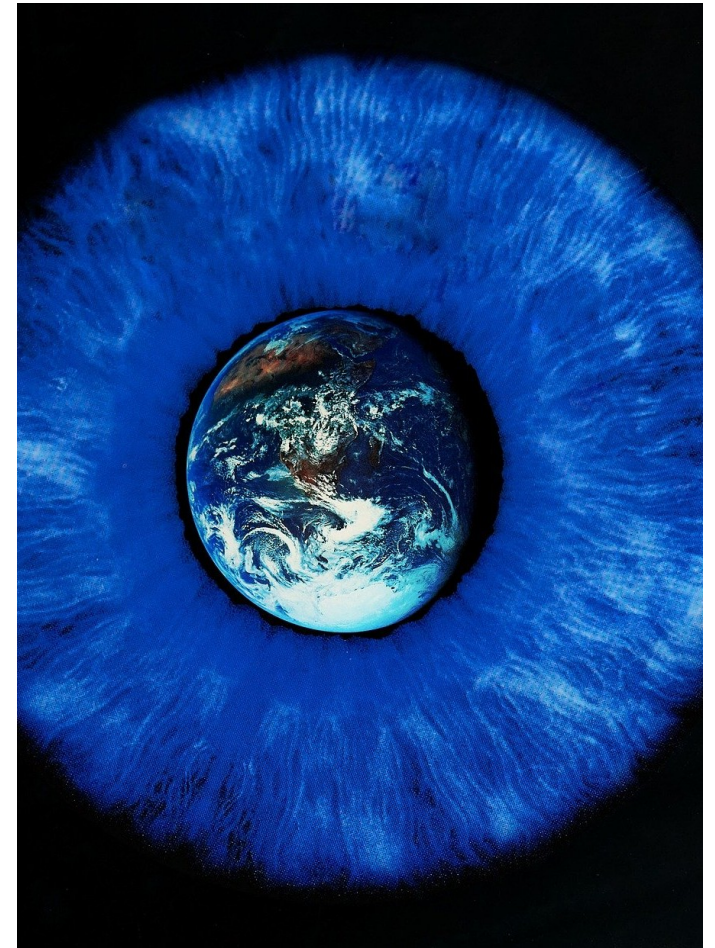

Leipzig:
F. A. Brochhaus.
1819.

Filozofie - světovým okem

- Oko, které vidí, ale nejedná!
- Nástrojem poznávání – intuice
- Logika není k ničemu
- Důvody nikdy nezmohou vůli (Rádl)
- Rozum jest jen služebníkem vůle
- Podstata světa je iracionální
- Vědec není schopen pochopit - jen umělec

Vůle

- Vlastní kořen světa
- Podstata tíhy (tíže), magnetismu, afinity
- Síla ženoucí k rozmnožování rostliny, zvířata, lidi
- Zdroj vášní a pudů
- Zdroj uměleckých projevů

WILLE ZUM LEBEN

(the will-to-life)

Eros

- Příčinou válek i cílem míru
- Základem vážného i žertu
- Klíč všech narážek a náznačů
- Eros je stvořitelem světa
  - uctívání fallus(u) – u Indů, Řeků

KRUH PRSTENU

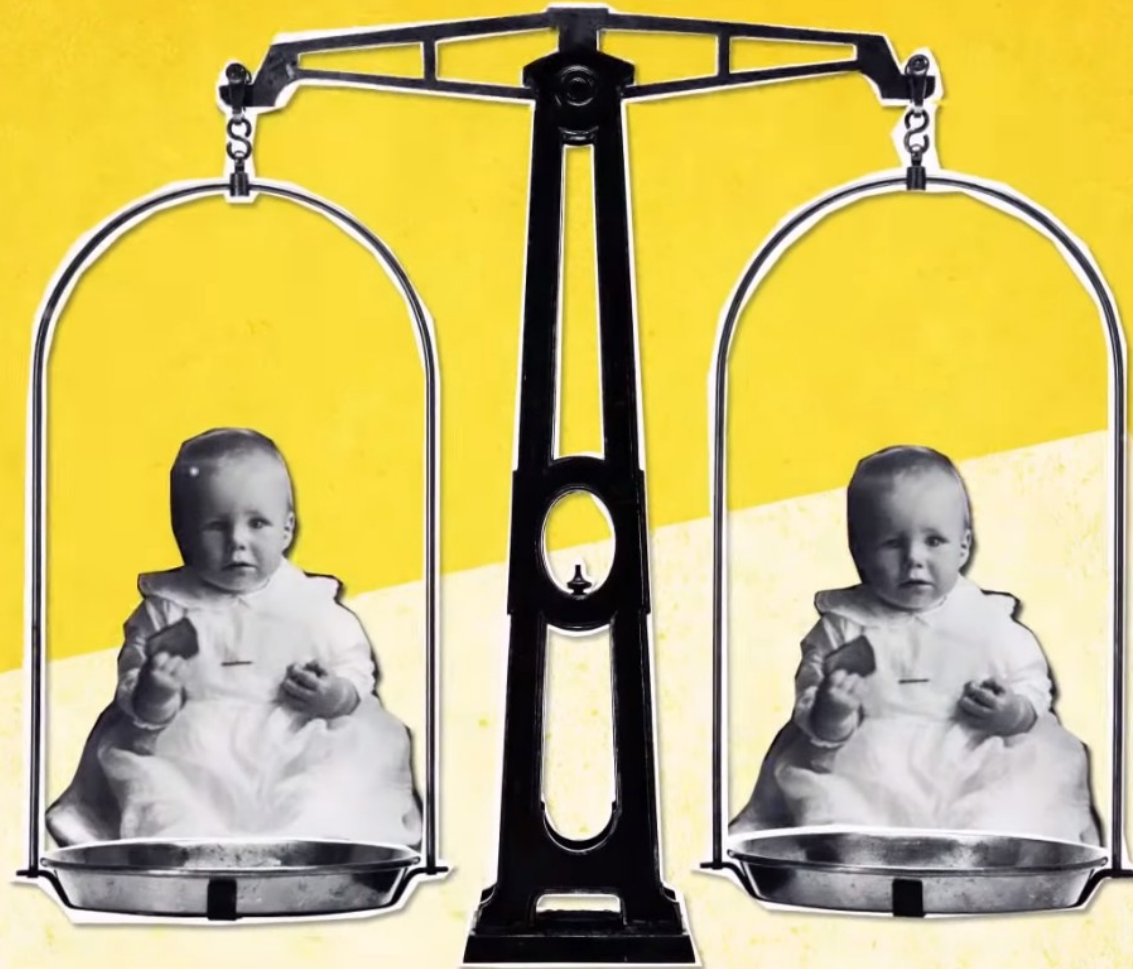
SVĚTOVÉ DĚJINY SEXUALITY, EROTIKY A LÁSKY
OD POČÁTKŮ DO SOUČASNOSTI

V REÁLNÉM ŽIVOTĚ,
KRÁSNÉ LITERATUŘE,
VÝTVARNÉM UMĚNÍ A DÍLECH ČESKÝCH MALÍŘŮ A SOCHAŘŮ
INSPIROVANÝCH OBSAHEM TĚTO KNIHY

Jaroslav Malina a kolektiv

Jak vybíráme partnera? Proč se zamilujeme a jak?

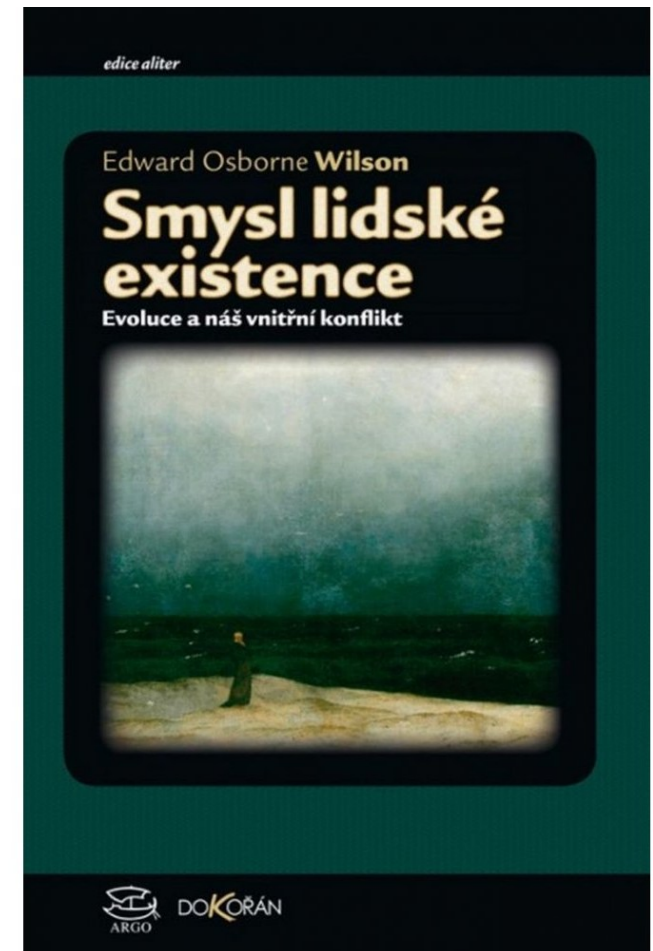
Při dlouhodobém ne- optimalizovaném výběru - problém lidstva

Život umíráním?

- Podvědomá - "jako jádro zemské"
- → život se uskutečňuje pod povrchem
- → individuální život zdáním
- Existuje jen jednotná vůle (zvířata, rostliny, člověk)
- Život je neustálým umíráním (koloběhem)
- Člověk, tělo - nástroj?
- Sociobiologie? geny

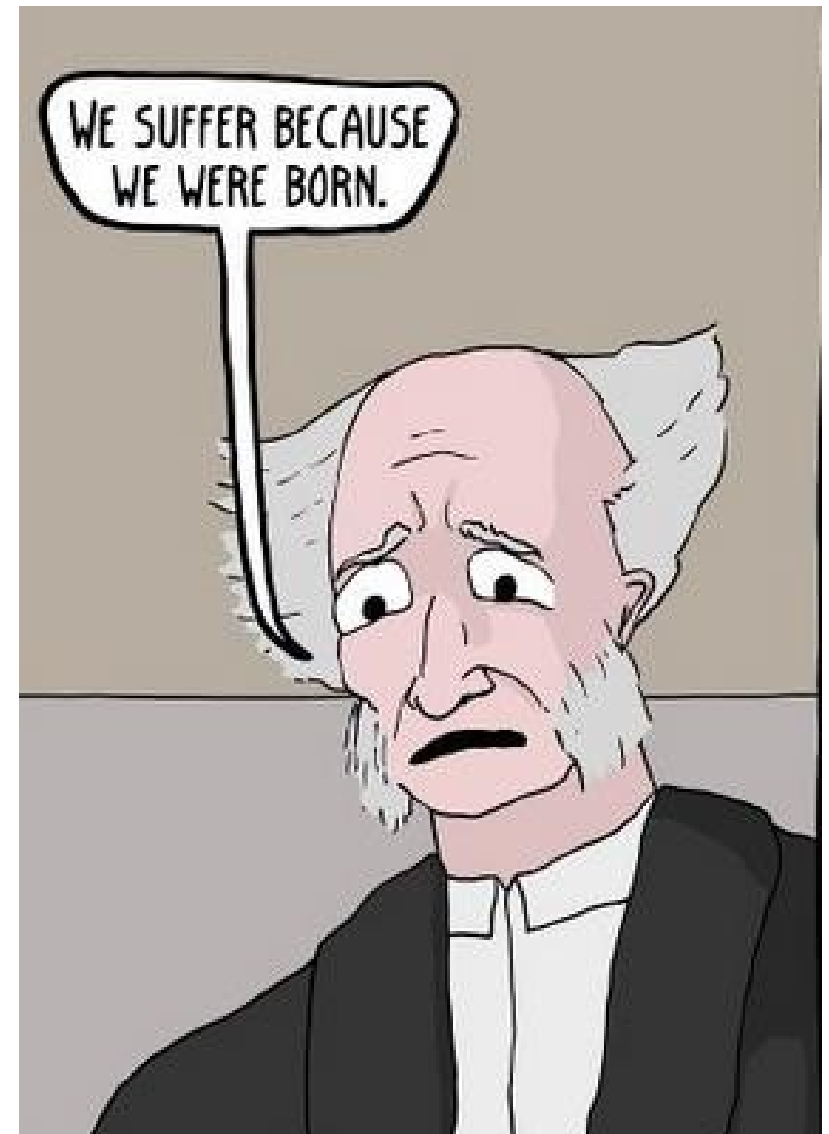
Pesimismus

Vůle - temná, slepá, bez cíle a důvodu

prázdňá vůle → pesimismus

Svět nemá smysl

Život jen utrpením, bolesti, bludištěm živých sil

Ale! Text o štěstí

- Veselosti máme vždy otevřít dveře, neboť nikdy nepřichází nevhod
- Jenom ona je ryzí mincí štěstí
- Všechno ostatní - pouhá bankovka!
- Jenom veselost nás činí šťastnými přímo v přítomnosti
- snažme se udržet si hlavně dokonalé zdraví, jehož květem je veselost (raději zdravým chudákem, než nemocným králem)
- Vyhnout se všem výstřelkům a výstřednostem
- Prudkým a nepříjemným hnutím mysli
- Aristoteles: život závisí v pohybu - tak ho dělejme!

Štěstí a cizí mínění

- jen naše zásluha, vnější prameny štěstí nejisté, pomíjející, náhodné - kdykoliv se může zastavit
- Proto záleží nejvíc na tom, co máme v sobě - to vydrží nejdéle
- Není dobře být otrokem mínění jiných - nejdůležitější, čím jsme ve svých očích - odpověď na otázku „co, kdo je a co má“
- Vše je jen ve vědomí
- Cizí mínění nás dělá nešťastnými -dáváme cizím příliš cti (a moci?)
- Štěstí závisí v duševním klidu a spokojenosti - prospívá omezení mínění jiných
- Když tato všeobecná pošetilost přestane - lidí budou šťastní, veselí a díky tomu budou pomáhat jiným...

Otázka vůle

- v centru pozornosti - vztah vůle a svobody
- Svoboda je nepřítomnost jakékoliv překážky (negativní vymezení jako Kant)
- Svoboda fyzická, intelektuální, morální
- Nereflektování překážky není důkazem svobody a vůle
- Každé naše rozhodování je determinováno vnější překážkou - determinismus

Neplatí: poznám → chci
Platí: poznávám, co chci (chci → poznávám)

Je 18. hodin, mám po práci, co chci dělat?
Vrátím se domů k žene...
(Dva základní problémy etiky)

Skutečné kořeny morálnosti

- při podstoupení od ideálních (a domnělých) konstruktů

→ začít se zkoumáním reálných motivů lidského konání

- (Pseudo-autonomnost Kantovy morality)

Egoismus a touha po blaženosti

- Hlavní a základní pohnutkou každého řízení
  - Egoismus - vůle být a zachovat se
- žádostivost, nestřídmost, lakomství, smilstvo
- Amorální egoismus → amorální motivy (animální motiv řízení v celé organické přírodě)
  - Antimorálně motivy (neanimálně): zloba, závist, nenávisť, nevraživost, krutost, aj.

Morální ctnosti

To co omezuje amorální a antimorální (animální a zlobu)

Proti egoismu (zaměření na sebe) - spravedlnost
Proti zlobě (destrukci) - láska k druhým

Odkud bereme 2 ctnosti?
Ze soucitu

Soucit

- Nepopíratelná skutečnost lidského vědomí - leží v základu lidské existence
- Kořeny:
  - v sebecitu
  - ve schopnosti uplatnit sebecit na druhých (cítit spolu s druhými)
  - jsme součástí téže objektivní vůle → jsme si rovni
  - Soucitíci vzhlíží k sobě v jiné bytosti (vidí vlastní utrpení)
  - Minimální soucit - krutost
  - Maximální - lidskost a citlivost

Dvě podoby soucitu

- Negativní působnost soucitu - neubližovat druhým (nezhoršovat jejich stav)
  - Pozitivní působnost soucitu - zlepšování stavu ostatním - pomoc
  - Identita světové vůle obsažena ve všech individuích
  - Umožňuje nahlížet na blaho jiných
- radost z blaha → motivace starat se i o jiných než jen o sebe

Tá stejná vůle

- Neomezuje se na druh člověka
- soucit i s všemi živými bytostmi a přírodou
- Kritika křesťanství a novověkou filozofii za nevšímavost vůči přírodě
  - Jedna z prvních ekologických etik

Utrpení

- Objektivizace vůle nelze uskutečnit v jednotlivci
  - nedokonalost
  - žádné uspokojení není trvalé
  - všechen život je hlavně utrpení

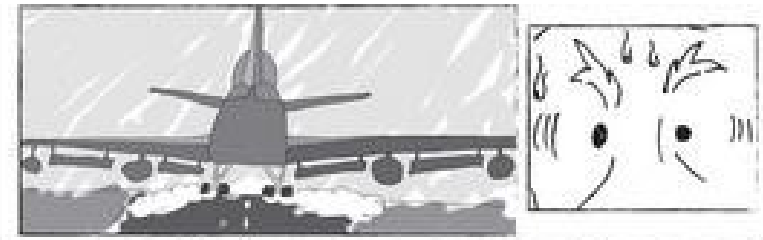
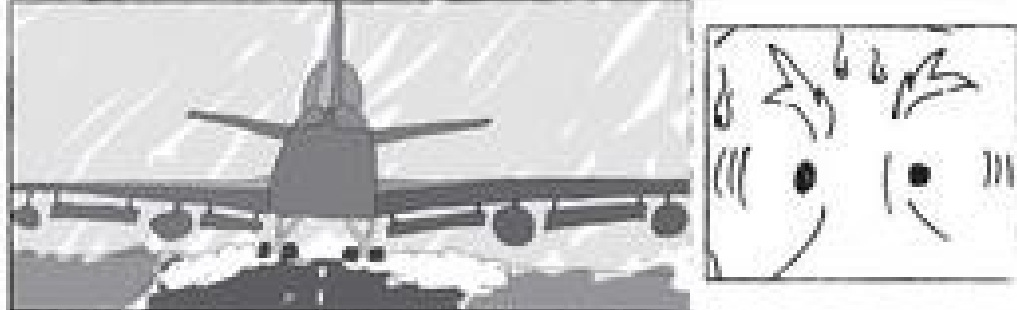

Sebevražda?

- Emanuel Rádl: Schopenhauer filozof sebevraždy
- Ukončení koloběhu života - východisko
- Vlastní rozhodnutí
- Paradox: nesmyslný čin při nesmyslném životě
- Potvrzení vítězství vůle

Schopenhauer's Flight of the Valkyries

Concept: Dr. Mark Bailey
Art: Jack Quartin

Estetická a jiná spása

- Hlavní snahou - eliminace utrpení (avšak narůstající vědomí o vůli - nárůst utrpení)
- Uměním - únik z vědomí o utrpení (hlavně přes hudbu)
  - Požadavky umění: vzdát se sebe, zapomenout na své starosti a splynout s předmětem umění)
- Askeze - (cesta svatosti) - otupit a popřít vůli k životu
- (pudy)
  - Odpoutat se od sebe a tužeb (nirvána)
- Přitakáním životu - poznání života takového jaký je, vyrovnání se s bídou a utrpením života, snášení
- Soucit s jinými

8:52

← schopenhauer playlist

Arthur Schopenhauer

Playlist

scho(penhaue)rando

Playlist

Coma diabético

Playlist

This Is Arthur Schopenhauer

Playlist

Popřetí individuální vůle

- Neuznat svět
- Neuznat domnělé hodnoty
- Odvrácení sa od světa, zapomnění

→ nihilismus?

Závěr

Preferování citu
jako u Rousseaua a
romantiků

(Herder, Goethe,
Schiller)

Rozum pouze
stupněm v
hierarchii
objektivizaci vůle

vnášení východních
náboženství do Fie

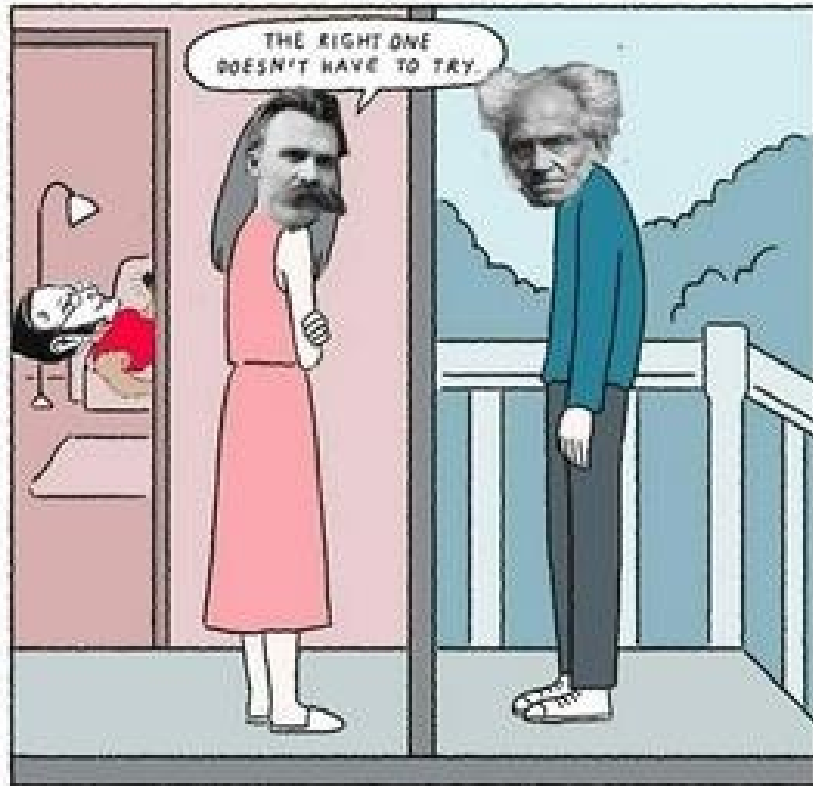
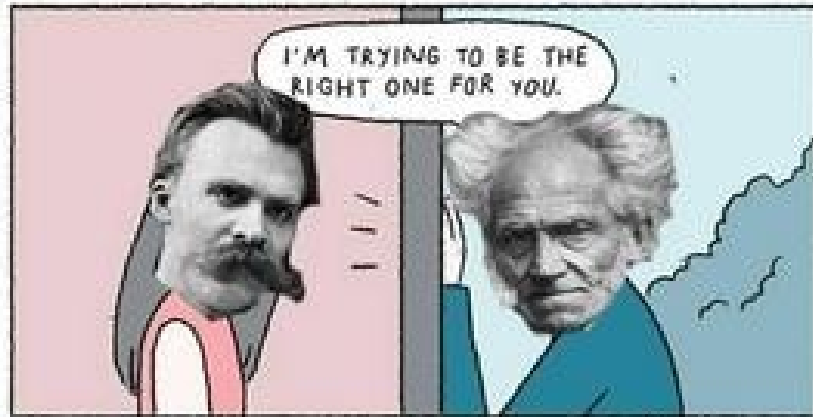
Epikurós: význam
přátel

Stoikové: askeze,
umrtvení

Platon, Kant: dva
světy, my v tom
nepravém

Freud: chtíč ovláda
všechno

Jung: kolektivní
nevědomí

*Freud:
One should go
deep into
the problem
to resolve it.*

.Zdroje

- Obrázek na titulní straně:

https://www.toonpool.com/cartoons/Arthur%20Schopenhauer_29179

Démuth, A.: Schopenhauer. In Dejiny etického myslenia). Kalligram, 2008, Bratislava

